

Magyar Helsinki Bizottság

Varga és mások kontra Magyarország

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete, 2015. márc. 10.

(Összefoglaló)

Az Emberi Jogok Európai Bírósága egyhangú döntést hozott Varga Lajos és öt további panaszos ügyében. Megállapította az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. és 13. cikkének sérelmét, és kötelezte az államot 3.400-26.000 euróig terjedő összegben igazságos elégtétel kifizetésére a hat panaszos számára, mely kártérítési összegeket a panaszosok fogvatartásának időtartamát és a konkrét fogvatartási körülményeket figyelembe véve állapította meg. A teljes összeg, melyet az államnak igazságos elégtételként kell megfizetnie, 73.900 euró, további 6.150 euró összeget pedig az eljárásból származó költségek megtérítéseként.

A kormány nem vitatta azokat a tényeket, melyre hagyatkozva a panaszosok a Bíróság elé terjesztették kérelmüket, és melyeket megerősítettek a magyarországi fogvatartási intézményekben látogatásokat tett nemzeti és nemzetközi testületek jelentései. A panaszosok az ország különböző büntetés-végrehajtási intézményeiben (Baracska, Debrecen, Márianosztra, Pálhalma, Szeged) voltak fogva tartva 8 hónaptól 4 évig terjedő időtartamban. Varga Lajos olyan zárkában töltötte 8 hónapig tartó fogva tartását, ahol mindössze 1,8 négyzetméter mozgástérrel rendelkezett, magánelzárása során napi 30 percet tölthetett a zárkáján kívül, és a rossz higiéniai körülmények miatt bőrbetegségben szenvedett. A másik öt panaszos esetében sem állt rendelkezésre 3,3 négyzetméternél nagyobb mozgástér (1,5-3,3-ig terjedő mozgástérrel rendelkeztek az egyes panaszosok), a zárkák nem kielégítő szellőztetése egyes esetekben elviselhetetlen hőséghez vezetett, egyes szűkös zárkákban a vécét csak egy függöny választotta el az élettértől, korlátozott fürdési lehetőség volt, és csótányok, ágyi poloskák nehezítették a bentlakók életét. A fogvatartás körülményeivel kapcsolatos, rendszerszintű problémákat megállapította az Alapvető Jogok Biztosa és az Európa Tanács Kínzást és Embertelen Bánásmódot Megelőzni Hivatott Bizottsága (CPT) is, jelentésükre a Bíróság tekintettel volt.

Mindezek alapján a Bíróság megállapította, hogy a magyar büntetés-végrehajtási rendszerben fennálló fogvatartási körülmények nem felelnek meg a CPT állásfoglalásaiban és a Bíróság esetjogában megvilágított európai standardoknak, és áthágják az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikke által felállított mércét: embertelen, megalázó bánásmódot eredményeznek.

A strasbourgi bírói testület már megállapította Magyarország felelősségét a 3. cikk sérelméért hasonló fogvatartási körülmények miatt négy korábbi ítéletében (Szél v. Hun, Kovács István Gábor v. Hun, Hagyó v. Hun, Fehér v. Hun). Jelenleg hozzávetőlegesen 450 kérelem van a Bíróság előtt a magyarországi fogvatartási körülmények miatt, amely további bizonyítékként szolgált arra nézve, hogy rendszerszintű probléma áll fenn a magyar büntetés-végrehajtási rendszerben. Ezért a Bíróság arra kötelezte az államot pilot-ítéletben, hogy az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának felügyelete mellett hozza meg a szükséges általános és egyedi intézkedéseket, melyek felszámolják a jogsértő helyzetet, és megoldják a magyar büntetés-végrehajtási rendszerben fennálló strukturális problémákat. Bár a

Bíróság nem tűzött ki határidőt a problémák felszámolására, leszögezte, hogy az államnak törekednie kell a mielőbbi és mind elméletben, mind gyakorlatban igazolhatóan hatékony megoldásra. Az ítéletben nem szerepelnek konkrét megoldási javaslatok, a szükséges intézkedések kiválasztását és foganatosítását az állam döntésére bízta a Bíróság. Azonban azoknak összhangban kell lennie az ítéletben szereplő megállapításokkal, javaslatokkal (úgy, mint a fogvatartással nem járó kényszerintézkedések gyakoribb alkalmazása, megfelelő kártérítéshez vezető jogorvoslati eljárás létrehozása), a kiemelt problémák orvoslását hatékonyan kell szolgálniuk. A fogvatartottak emberi méltóságát biztosítani köteles az állam, a reformmal járó pénzügyi és logisztikai nehézségektől függetlenül. A végrehajtás felett folyamatos felügyeletet biztosít majd az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, és a szisztematikus problémák felszámolását célzó átfogó reformok alapját képező akciótervet a jogerős döntéstől számított 6 hónapon belül köteles a kormány elkészíteni. Erre a kötelezettségére azzal is emlékeztetni kívánja a Bíróság a magyar államot, hogy a beérkezett további kérelmek elbírálását nem függeszti fel, a 450 körüli hasonló ügyben folytatja az eljárást.